

Minister Nauki

DWM-WUM.055.1.2024.PP
Warszawa, 27 czerwca 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiedź na interpelację nr 3220

Szanowny Panie Marszałku,
składam na Pana ręce odpowiedź na interpelację Posła na Sejm RP Pana Daniela Milewskiego w sprawie aktywizacji międzynarodowej polskich zespołów badawczych

Szanowny Panie Pośle,
odpowiadając na pytania zawarte w interpelacji nr 3220 w sprawie aktywizacji międzynarodowej polskich zespołów badawczych przedstawiam następujące informacje:

Pytanie 1: Jakie działania planuje rząd, aby zwiększyć międzynarodową aktywizację polskich zespołów badawczych?

Pytanie 4: W jaki sposób rząd zamierza wspierać polskie zespoły badawcze w nawiązywaniu międzynarodowych współpracy?

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego od dawna aktywnie wspiera polskie podmioty w zwiększeniu udziału polskiej nauki w największym w historii UE-9. Programie Ramowym pod nazwą Horyzont Europa (wcześniej w okresie 2007-2013 - 7. Program Ramowy Horyzont 2020). Budżet Horyzontu Europa (HE) to ponad 955 mld Euro. Jest to największy i najbardziej ambitny program w dziedzinie badań i innowacji w historii Europy. Uczestnictwo w programie to nie tylko wsparcie finansowe w realizacji projektów, ale przede wszystkim dostęp do wiedzy i nowych technologii, sieci międzynarodowych kontaktów, a także budowa marki i prestiż. Dla instytucji naukowych to możliwość uzyskania wyższej oceny parametrycznej, a co za tym idzie - wyższej subwencji. W programie HE możliwe jest finansowanie pełnego zakresu badań naukowych - od społecznych po wysoce zaawansowane badania, tworzące podstawy do przełomów w energetyce, mobilności, medycynie czy biotechnologii. W poprzedzającym HE programie Horyzont 2020 udział Polski był niski, wynosił 1,21 proc. Polska ma bardzo wyraźnie wskazany cel w HE - koniec programu osiągnąć udział w projektach finansowanych z HE co najmniej na poziomie ok. 3 proc. jego budżetu. Obecnie jest ok 1,48%.

W tym celu utworzono Krajowy Punkt Kontaktowy w NCBR (KPK) oraz sieć Branżowych Punktów Kontaktowych w Sieci Badawczej Łukasiewicz (BPK) nadzorowanych i współpracujących z MNiSW. Zadaniem KPK i BPK jest informowanie o konkursach, organizowanie dni informacyjnych, seminariów, konferencji, prowadzenie strony internetowej, przygotowywanie analiz statystycznych, publikacji i biuletynów. Dla bardziej zaawansowanych beneficjentów punkty kontaktowe oferują pogłębione usługi konsultacyjne, bezpośrednie doradztwo w zakresie przygotowania wniosków oraz wsparcie na różnych etapach realizacji projektów. Ekspertki KPK i BPK służą pomocą m.in. z zakresu równości płci, budowy konsorcjów, prowadzenia negocjacji, przygotowania wniosków projektowych, lobbingu, koordynacji i rozliczeń formalno-finansowych projektów. Ekspertki MNiSW, KPK i BPK są jednocześnie aktywnymi członkami kilkunastu komitetów

programowych Horyzontu Europa – gremiów, których zadaniem jest monitorowanie funkcjonowania poszczególnych elementów Programu i kształtowanie ich w optymalny sposób. Ponadto, KPK finansuje i koordynuje działalność sześciu Horyzontalnych Punktów Kontaktowych – w Gdańsku, Gliwicach, Krakowie, Lublinie, Łodzi i Poznaniu. Tworzy komplementarną sieć wsparcia, która obejmuje cały kraj.

Ponadto Ministerstwo wdraża mechanizmy wsparcia (wcześniej w ramach H2020) i podejmuje cały szereg działań. Na ofertę krajowego wsparcia udziału polskich podmiotów w programie ramowym składają się m.in. poniższe instrumenty:

– W idening – wachlarz instrumentów wspierających wyrównywanie szans krajów. Obejmuje m.in. takie instrumenty jak Teaming, Twinning, ERA Chairs czy nowe, które doszły w HE, jak różnorodność geograficzna jako jedno z podkryteriów selekcji wniosków ocenionych ex-aequo, instrument Hop On, którego celem jest umożliwienie dołączenia do projektu instytucjom z krajów wideningowych;

– Granty na granty – kolejne edycje tego programu oferują wsparcie dla jednostek naukowych w ubieganiu się o granty finansowane ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej na realizację projektów badawczych Unii Europejskiej.

Dofinansowanie i pomoc w przygotowaniu wniosków: pokrycie lub refundacja planowanych kosztów przygotowania wniosku, wnioski pomagają przygotować eksperci KPK;

– Program projektów międzynarodowych współfinansowanych – dofinansowanie wkładu własnego. Obecnie odbywa się to w ramach specjalnego programu ustanowionego przez Ministra Nauki, który jest kontynuacją finansowania projektów w dotychczasowej formule. Zarówno „Granty na granty”, jak i program projektów międzynarodowych współfinansowanych nie mają charakteru konkursu – nabór wniosków w ramach programu prowadzony jest w trybie ciągłym;

– Ocena parametryczna – w 2017 r. zmieniono zasady oceny parametrycznej działalności jednostek naukowych tak by ocena w szerszym zakresie uwzględniała uczestnictwo i sukcesy jednostki naukowej w konkursach Horyzontu. Systemowo MNiSW wspiera i nagradza te jednostki, które faktycznie podejmują działania na rzecz włączenia się w europejski obieg myśli naukowej i innowacyjnej;

– „PAKT” (czyli Premia dla Aktywnych) – kontynuacja programu Premia na Horyzoncie. Program poświęcony zmniejszeniu różnic w poziomie wynagradzania pomiędzy naukowcami z Polski i innych państw europejskich – program służy stworzeniu efektywnego systemu premiowania najlepszych naukowców poprzez zmianę w regulaminach wynagrodzeń (dod. korzyści w porównaniu z H2020: całość wynagrodzeń może być pokrywana ze środków UE);

– dalsze finansowanie i usprawnienie ww. działań sieci punktów kontaktowych – utworzenie biura NCBR w Brukseli pozwala na lepszy lobbying na rzecz interesów polskiego środowiska naukowego i innowacyjnych przedsiębiorstw w Brukseli; czy BPK przy Sieci Badawczej Łukasiewicz;

– Seal of Excellence „Pieczęć doskonałości” – program umożliwia finansowanie przez NCBR i PARP z budżetu krajowego (z funduszy polityki spójności) doskonałych polskich projektów, które nie uzyskały finansowania w Programie Horyzont Europa z powodu ograniczeń budżetowych (ocenione powyżej progu, jednak ze względu na ograniczony budżet i nadpodaż projektów nie otrzymały finansowania);

– NCBR i NCN zaangażowane m.in. w liczne inicjatywy europejskie, będące pomostem do budowy konsorcjów w Horyzoncie, czy organizujące konkursy będące kontynuacją projektów Horyzontu i pozwalające na wdrożenie wyników projektów do gospodarki, wprowadzenia na rynek;

– Wiele innych programów jak: Infrastruktura badawcza, doktoraty wdrożeniowe (będące pomostem łączącym świat nauki i biznesu) i na końcu równie ważna Informacja i promocja – konferencje regionalne, dni informacyjne, portal WWW itp.

Szczegółowe informacje dostępne są na stronie internetowej MNiSW, agencji finansujących: NCN, NCBR, Sieci Badawczej Łukasiewicz i sieci KPK.

Ponadto MNiSW realizuje program „Regionalna inicjatywa doskonałości” (RID) oraz program „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza” (IDUB), które również przyczyniają się do zwiększenia międzynarodowej aktywności polskich zespołów badawczych.

Celem programu „Regionalna inicjatywa doskonałości” (RID) jest umocnienie znaczenia działalności uczelni w dyscyplinach lub grupach dyscyplin naukowych lub artystycznych, dla których w danym regionie ogłaszany jest konkurs w ramach programu.

Uczelnie akademickie w sposób zrównoważony traktują misję dydaktyczną i badawczą. Przez prowadzenie badań naukowych w obszarach budujących ich rozpoznawalność w skali krajowej i międzynarodowej oraz tych uwzględniających specyfikę regionalną, stanowią swoiste centra innowacji, wiedzy i kompetencji w regionach i często decydują o ich potencjałach rozwojowych. Rolą tych uczelni jest m.in. kształcenie wykwalifikowanych kadr, niezbędnych dla funkcjonowania i rozwoju społeczeństwa, gospodarki oraz administracji publicznej.

Zgodnie z art. 396 ust. 5 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2023 r. poz. 742 i 1008), środki finansowe otrzymywane w danym roku przez uczelnię w ramach konkursu w dyscyplinie lub grupie dyscyplin, o których mowa w ust. 2 pkt 2 ww. ustawy, stanowią zwiększenie subwencji ze środków finansowych, o których mowa w art. 365 pkt 1 lit. a–c i pkt 2 lit. a–d, przyznanej w roku, w którym został ogłoszony konkurs. Kwota zwiększenia nie może przekroczyć 2% tej subwencji ustalonej na podstawie algorytmów, o których mowa w art. 368 ust. 2 i 3. Środki finansowe są wypłacane przez okres 4 lat.

Przykłady działań zawartych w Planach obejmujących cele w zakresie podniesienia poziomu jakości działalności naukowej i poziomu jakości kształcenia w dyscyplinie lub grupie dyscyplin, dla których w danym regionie ogłaszany został konkurs RID:

- zwiększenie potencjału, jakości oraz umiędzynarodowienia interdyscyplinarnych badań;
- udział pracowników naukowych oraz doktorantów w konferencjach, stażach naukowych i pobytach studyjnych w renomowanych jednostkach naukowych;
- finansowe wsparcie pracowników w publikowaniu wyników badań w renomowanych czasopiśmie naukowych oraz wnioskowaniu o projekty badawcze o zasięgu międzynarodowym;
- wspieranie pracowników w procesie pozyskiwania projektów badawczych, w tym w szczególności międzynarodowych, zapewnienie warunków do prowadzenia badań na najwyższym poziomie, zwiększenie zatrudnienia kadry naukowej na etatach naukowych.

Program „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza” (IDUB) wprowadzony został przez nową ustawę *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* i stanowi jeden z kluczowych elementów reformy nauki i szkolnictwa wyższego.

Priorytetem programu jest wyłonienie i wsparcie uczelni, które będą dążyć do osiągnięcia statusu uniwersytetu badawczego, a także będą w stanie skutecznie konkurować z najlepszymi ośrodkami akademickimi w Europie i na świecie.

W 2019 r. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeprowadziło pierwszy konkurs w ramach tego programu. W jego wyniku 10 uczelni, spośród 20 uprawnionych do udziału

w konkursie, ma zagwarantowane w latach 2020–2026 coroczne zwiększenie finansowania w wysokości 10% subwencji z 2019 r. na realizację planów rozwojowych, zawartych we wnioskach konkursowych. Pozostałe uczelnie, które wzięły udział w konkursie otrzymują subwencję zwiększoną o 2%.

Przykłady działań zawartych w Planach obejmujących cele w zakresie podniesienia poziomu jakości działalności naukowej i poziomu jakości kształcenia w programie IDUB:

- współpraca z międzynarodowymi ośrodkami badawczymi (takimi jak CERN, czy ESRF), czy też uruchomienie Ogólnopolskiej Sieci Uczelnianych Laboratoriów Badawczych włączonej w struktury międzynarodowe (Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie);
- zapewnienie międzynarodowej wzajemnej weryfikacji i oceny wyników badań naukowych;
- zwiększenie mobilności pracowników;
- wspieranie wielostronnych sieci badawczych;
- zachęcania do przyjazdu znacznie większej liczby obcokrajowców i podejmowania roli liderów grup;
- zwiększanie mobilności studentów w celu budowania międzynarodowych programów i rozwijania umiejętności w zakresie obywatelstwa globalnego;
- wspieranie międzynarodowego zaangażowania na szczeblu instytucjonalnym w różnych dziedzinach w celu przezwyciężenia nierównowagi;
- rozwój silniejszych struktur administracyjnych w celu wspierania internacjonalizacji (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu);
- współpraca z silnymi partnerami międzynarodowymi oraz wzrost środków pozyskiwanych na badania;
- zmiana struktury publikacji naukowych;
- zwiększenie umiędzynarodowienia kadry badawczej i badawczo-dydaktycznej na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – wdrożenie programów „AMU Excellence Visiting Postdoctoral Researchers” i „AMU Excellence Visiting Professors”.

Mając na celu wspieranie polskich zespołów badawczych w międzynarodowych badaniach naukowych i pracach rozwojowych, MNiSW prowadzi program Ministra pn. „Projekty Międzynarodowe Współfinansowane”, którego celem jest wsparcie uczestnictwa podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w projektach międzynarodowych obejmujących badania naukowe lub prace rozwojowe, współfinansowanych ze środków pochodzących ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi, realizowanych we współpracy z partnerami zagranicznymi, w tym w projektach obejmujących badania realizowane na wielkich urządzeniach badawczych zlokalizowanych poza granicami kraju, w ramach:

- programów badawczych Unii Europejskiej;
- innych międzynarodowych programów, inicjatyw lub przedsięwzięć badawczych.

W ramach programu może być dofinansowane do 90% wkładu własnego wnioskodawcy (kosztów kwalifikowalnych ponoszonych przez wnioskodawcę na realizację projektu ze środków krajowych).

Program Ministra Nauki wspiera polskie zespoły badawcze w kilkudziesięciu różnych inicjatywach/programach międzynarodowych, w tym:

– projekty realizowane w ramach programów finansowanych ze środków Komisji Europejskiej jak Horyzont Europa, projekty realizowane w ramach Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej;

– projekty realizowane przy wielkich urządzeniach badawczych zlokalizowanych za granicą, jak np. CERN – ośrodek naukowo-badawczy w Genewie, HZDR – laboratorium badawcze z siedzibą w Dreźnie, DESY – ośrodek badawczy zlokalizowany w Hamburgu.

Pytanie 2: Czy wprowadzenie wymogu komponentu międzynarodowego w projektach finansowanych publicznie jest przewidziane w najbliższej przyszłości?

Za tworzenie regulacji grantowych odpowiada Rada NCN.

Obowiązkowy komponent międzynarodowy jest wpisany w warunki konkursu Sonatina, w przypadku którego kierownik projektu zobowiązany jest do zaplanowania i odbycia stażu zagranicznego trwającego od 3 do 6 miesięcy w zagranicznym ośrodku naukowym. Do każdego ogłoszenia konkursowego Sonatina dołączana jest lista krajów, w których taki staż można zaplanować¹.

Obecnie w Radzie nie dyskutuje się na temat wprowadzenia wymogu zawarcia komponentu międzynarodowego w pozostałych projektach badawczych finansowanych ze środków NCN. Jeśli jednak wnioskodawca uznał współpracę międzynarodową (rozumianą jako realizację zadań badawczych wraz z badaczami z podmiotów zagranicznych) za korzystną dla projektu i samodzielnie ją zaplanował, ma możliwość wykazania jej we wniosku w przewidzianej na to sekcji formularza.

W przypadku programów grantowych prowadzonych przez NCN wspólnie z zagranicznymi agencjami finansującymi badania, komponent międzynarodowy w projektach jest obowiązkowy, bowiem celem uruchamiania tych programów jest właśnie umożliwienie polskim badaczom współpracy z partnerami z zagranicy. Oferta NCN w zakresie konkursów międzynarodowych obejmuje m.in. konkursy dwustronne realizowane przez NCN we współpracy z agencją z Litwy (Research Council of Lithuania – konkurs DAINA) oraz Chin (National Natural Science Foundation of China – konkurs SHENG). Uczestniczymy także w szerokim spektrum konkursów realizowanych we współpracy wielostronnej ogłaszanych w określonych obszarach badań (np. technologie kwantowe, bioróżnorodność, antybiotykooporność i wiele innych), wspólnie z sieciami zagranicznych agencji, najczęściej dofinansowanych ze środków Programów Ramowych UE na rzecz wsparcia badań i innowacji (Horyzont 2020, Horyzont Europa) w formie projektów typu ERA-NET czy też Partnerstw Europejskich. Możliwość realizowania badań we współpracy wielostronnej wspólnie z partnerami z zagranicy oferują również programy wielostronne finansowane wyłącznie ze środków uczestniczących w nich agencji – Weave czy IMPRESS-U. Narodowe Centrum Nauki przyznaje również granty wspierające międzynarodową mobilność naukowców do Polski (POLONEZ BIS, współfinansowany przez NCN oraz Komisję Europejską w ramach działania Marie Skłodowska-Curie Actions).

Szczegółowe informacje i dane dotyczące współpracy międzynarodowej NCN oraz konkursów ogłaszanych we współpracy międzynarodowej znajdują się w Planie działalności Narodowego Centrum Nauki na rok 2024 w części 2.5. Współpraca międzynarodowa².

---

¹ https://www.ncn.gov.pl/sites/default/files/pliki/uchwaly-rady/2023/uchwala105_2023-zal1.pdf#page=66

² https://www.ncn.gov.pl/sites/default/files/pliki/plany_sprawozdania/2024_plan_dzialalnosci_ncn.pdf

Pytanie 3: Jakie konkretne korzyści rząd oczekuje z wprowadzenia wymogu międzynarodowego komponentu w projektach badawczych?

Jak wskazano w odpowiedzi na pytanie nr 2 w chwili obecnej nie ma planów wprowadzenia wymogu zawarcia komponentu międzynarodowego we wszystkich projektach badawczych finansowanych ze środków publicznych.

W projektach finansowanych ze środków NCN jeśli i wnioskodawca uznał współpracę międzynarodową (rozumianą jako realizację zadań badawczych wraz z badaczami z podmiotów zagranicznych) za korzystną dla projektu i samodzielnie ją zaplanował, ma możliwość wykazania jej we wniosku w przeznaczony na to sekcji formularza.

Niewątpliwie komponent międzynarodowy w projektach badawczych niesie za sobą szereg korzyści dla naukowców, gospodarki oraz społeczeństwa, min. podniesienie jakości badań (współpraca międzynarodowa pozwala na wymianę wiedzy i doświadczeń z czołowymi naukowcami z różnych krajów, co może znacząco podnieść jakość prowadzonych badań) dostęp do nowoczesnej infrastruktury badawczej (dzięki międzynarodowym partnerstwom polscy naukowcy mogą korzystać z zaawansowanych laboratoriów, narzędzi i technologii, które nie są dostępne w kraju), rozwój sieci kontaktów (współpraca międzynarodowa sprzyja nawiązywaniu długoterminowych relacji i partnerstw, które mogą owocować kolejnymi wspólnymi projektami badawczymi oraz komercjalizacją wyników badań), transfer technologii i innowacji (uczestnictwo w międzynarodowych projektach badawczych umożliwi szybszy transfer nowoczesnych technologii i innowacji do polskiego sektora gospodarki, co może przyczynić się do jego rozwoju i modernizacji), rozwój kadr naukowych (młodzi naukowcy zyskują możliwość pracy i nauki w międzynarodowych zespołach, co rozwija ich kompetencje, umiejętności językowe i otwartość na różne kultury, a także zwiększa ich atrakcyjność na rynku pracy), podniesienie prestiżu nauki polskiej (sukcesy w międzynarodowych projektach badawczych przekładają się na wzrost prestiżu polskich uczelni i instytucji badawczych, co może przyciągnąć utalentowanych naukowców z zagranicy).

Pytanie 5: Czy istnieją plany na rozwijanie programów wymiany naukowej, które mogłyby wspierać mobilność polskich naukowców za granicę?

Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej (NAWA) jest wyspecjalizowaną agencją, powołaną w 2017 roku przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, której misją jest wzmacnianie polskiej nauki i szkolnictwa wyższego poprzez wymianę i współpracę międzynarodową. Adresatami programów NAWA są polskie uczelnie i jednostki naukowe oraz indywidualni naukowcy na wszystkich etapach kariery. Programy NAWA umożliwiają badaczom zagraniczne wyjazdy naukowe pozwalające na zdobycie doświadczenia naukowego w europejskich i poza europejskich ośrodkach akademickich lub badawczych oraz nawiązanie międzynarodowej współpracy naukowej. Aby zapewnić zrównoważoną cyrkulację talentów naukowych NAWA oferuje także programy przyjazdowe do Polski oraz programy reintegracyjne dla naukowców wracających do kraju.

Zestawienie programów ukierunkowanych na indywidualnych naukowców przedstawiono w tabeli poniżej:

Program	Cel i rodzaj finansowania	Liczba projektów planowana do sfinansowania z naboru 2024
Bekker NAWA	Wsparcie doktorantów, naukowców i nauczycieli akademickich w dążeniu do doskonałości	80

	naukowej przez umożliwienie im rozwoju naukowego w zagranicznych ośrodkach badawczych oraz akademickich na całym świecie. Stypendia indywidualne na wyjazdy od 3 do 24 miesięcy.	
Komponent krajowy programu Bekker NAWA	Wspieranie kariery naukowej stypendystów programu Bekker NAWA, realizujących co najmniej osiemnastomiesięczne projekty i planujących po powrocie do kraju stworzenie samodzielnego zespołu badawczego. Finansowanie wynagrodzenia przez okres 6 miesięcy po powrocie do polskiej instytucji nauki i szkolnictwa wyższego oraz przy zobowiązaniu tej instytucji do zatrudnienia naukowca na minimum 12 miesięcy.	23
Preludium BIS NAWA	Wspieranie międzynarodowej mobilności doktorantów poprzez umożliwienie im realizacji staży zagranicznych, związanych z uczestnictwem w projektach badawczych w ramach konkursu Narodowego Centrum Nauki PRELUDIUM BIS. Stypendia indywidualne na wyjazdy od 3 do 6 miesięcy.	96
Ulam NAWA	Zwiększenie umiędzynarodowienia polskich uczelni i instytucji naukowych poprzez pobyty zagranicznych naukowców. Program pozwala na przyjazdy do Polski zarówno uznanych, jak i obiecujących naukowców, posiadających co najmniej stopień naukowy doktora, którzy wzmocnią potencjał naukowy polskich jednostek i włączą się w prowadzone w nich aktywności naukowe, przede wszystkim projekty badawcze i dydaktykę. Stypendia indywidualne na pobyty od 6 do 24 miesięcy.	42
Polskie Powroty NAWA	Umożliwienie wyróżniającym się polskim naukowcom powrotu do kraju i podjęcia zatrudnienia w polskich uczelniach i instytutach badawczych. Program stwarza naukowcom wracającym z zagranicznych ośrodków naukowych możliwość zbudowania w Polsce własnej grupy projektowej. Krajowe uczelnie, instytuty naukowe i instytuty badawcze mogą pozyskać specjalistów posiadających doświadczenie i kontakty międzynarodowe.	9

Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej oraz Narodowe Centrum Nauki na podstawie zawartego w 2019 roku porozumienia współpracują w celu wzbogacenia własnych

programów o dodatkowe finansowanie zgodne z kompetencjami drugiej agencji. W ten sposób NAWA finansuje działania mobilnościowe dla doktorantów w ramach konkursu NCN Preludium BIS, natomiast NCN finansuje grant startowy – komponent badawczy dla laureatów programu Polskie Powroty NAWA.

Drugim ważnym strumieniem finansowania, umożliwiającym współpracę i wymianę międzynarodową są programy NAWA skierowane do instytucji – uczelni, instytutów badawczych, instytutów Polskiej Akademii Nauk, instytutów sieci Łukasiewicz. W tabeli poniżej przedstawiono, jakie programy skierowane do instytucji wspierają mobilność polskich naukowców i w jakim zakresie. Należy zauważyć, że w przypadku programów dla instytucji to uczelnia lub instytut określa jakie ma potrzeby związane z mobilnością naukowców w swojej jednostce.

Program	Cel i rodzaj finansowania	Liczba projektów planowana do sfinansowania z naboru 2024
Wsparcie Uniwersytetów Europejskich	<p>Pilotażowy program NAWA, w ramach którego wspierane będą polskie instytucje szkolnictwa wyższego będące partnerami w Sojuszach Uniwersytetów Europejskich tworzonych w programie Erasmus +.</p> <p>Polskie instytucje szkolnictwa wyższego będą mogły otrzymać wsparcie, min. w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – realizacji mobilności naukowców, w szczególności w ramach Sojuszu; – uczestniczenia w pracach badawczo-rozwojowych prowadzonych przez naukowców w ramach Sojuszu; – uczestniczenia w międzynarodowych programach kształcenia (mikro modułach). 	18
PROM – krótkookresowa wymiana akademicka	<p>Krótkookresowa wymiana stypendialna kadry akademickiej, osób studiujących, doktorantów i doktorantek.</p> <p>Krótkookresowa mobilność może trwać od 5 do 30 dni, a w przypadku polskich naukowców może ona dotyczyć m.in. takich aktywności jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> – aktywny udział w konferencji za granicą (wystąpienie, udział w sesji posterowej); – pozyskanie materiałów do artykułu naukowego; – wykonanie pomiarów z wykorzystaniem unikatowej aparatury, testowanie aparatury badawczej, unikalnego instrumentarium artystycznego; – udział w krótkich formach kształcenia, tj. kursach, w tym intensywnych, zaliczanych do procesu kształcenia, warsztatach, 	20

	wizytach studyjnych, w tym również realizowanych u przedsiębiorców; – wykonanie kwerend archiwalnych lub bibliotecznych; – prowadzenie zajęć dydaktycznych; – udział w przygotowaniu międzynarodowego wniosku grantowego. Aktywności te będzie można zrealizować w formule stacjonarnej, zdalnej i mieszanej.	
Partnerstwa Strategiczne	Mobilności zorganizowane w formie wykładów gościnnych, wizyt studyjnych, praktyk lub staży przemysłowych oraz dofinansowanie udziału naukowców w badaniach naukowych i pracach rozwojowych w wymiarze międzynarodowym.	15
STER Umiejscynarodowienie Szkół Doktorskich	Mobilność doktorantów (wspieranie przyszłych naukowców), np. poprzez wsparcie zagranicznej mobilności najlepszych doktorantów z Polski i z zagranicy, realizujących kształcenie w szkole doktorskiej (w tym udział w stażach naukowych, naukowo-badawczych, artystycznych, szkoleniach itd.).	12
Sieć NAWA - EURAXESS	Polska jest członkiem europejskiej sieci EURAXESS od 2004r. Głównym celem sieci jest wsparcie rozwoju kariery doktorantów i naukowców, w tym ich mobilności międzynarodowej i międzysektorowej. NAWA koordynuje działania polskiej sieci EURAXESS od stycznia 2022 r. Zarządza krajowym portalem, na którym publikowane są w jęz. angielskim informacje dot. ofert pracy i grantów badawczych oraz przepisów prawnych istotnych z punktu widzenia przyjeżdżających do Polski naukowców (np. wizy, legalizacja pobytu, świadczenia zdrowotne) oraz informacje dla wyjeżdżających polskich naukowców. Z tego zakresu udzielane jest bezpłatne indywidualne poradnictwo. Natomiast w jęz. polskim publikowane są informacje dedykowane instytucjom przyjmującym doktorantów i naukowców z zagranicy. Co miesiąc udostępniany jest biuletyn z informacjami o aktualnych ofertach pracy i grantach	16

	<p>badawczych (w jęz. polskim i angielskim).</p> <p>Nabór na tworzenie sieci regionalnych NAWA-EURAXESS w 16 województwach ma na celu wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami naukowymi prowadzącej do lepszej obsługi przyjeżdżających do Polski naukowców, ich integracji z polskim środowiskiem naukowym, nawiązywania kontaktów, promocji Polski za granicą oraz do zwiększenia liczby polskich instytucji w europejskiej sieci EURAXESS. W ramach 3-letnich projektów możliwe będą działania podnoszące kompetencje pracowników punktów obsługi naukowców (np. szkolenia, wyjazdy studyjne), spotkania integrujące polskich i zagranicznych naukowców, współpraca z otoczeniem zewnętrznym.</p>	
--	---	--

Ponadto w ramach programu Ministra pn. „Projekty Międzynarodowe Współfinansowane” Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego wspiera współpracę polskich zespołów badawczych w projektach realizowanych w ramach Horyzontu Europa jak *Działania „Maria Skłodowska-Curie”* (eng. *Maria Skłodowska Curie Actions; MSCA*) COFUND oraz Staff Exchanges.

Wsparcie merytoryczne dla wszystkich osób zainteresowanych udziałem w programach MSCA, które mają na celu zwiększenie mobilności naukowców, a tym samym zwiększenie wymiany wiedzy i know-how oraz budowanie wieloletnich współprac międzynarodowych, zapewnia Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej, która w 2022 r. przejęła funkcję Krajowego Punktu Kontaktowego do części programu ramowego UE Horyzont Europa: *Działania „Maria Skłodowska-Curie”*(MSCA).

KPK ds. MSCA wspiera polskie podmioty szkolnictwa wyższego i nauki, jak również ich pracowników (zarówno pracowników naukowych, jak i indywidualnych naukowców) w pozyskiwaniu funduszy – w tym celem wsparcia międzynarodowych zespołów badawczych – z tego programu. Planuje się rozszerzenie tej działalności poprzez budowę i koordynację sieci bardziej lokalnych punktów kontaktowych do programu – tzw. Sieci NAWA-MSCA – rozmieszczonych w 6 makroregionach Polski. Członkowie sieci zostaną wyłonieni w drodze konkursu w 2025 r. KPK ds. MSCA pozostaje w nieformalnej współpracy z siecią MSCA-NET, zraszającą krajowe punkty kontaktowe ds. MSCA w innych krajach.

Celem MSCA COFUND jest dofinansowanie nowych lub istniejących programów badawczo-szkoleniowych, ukierunkowanych na kształcenie naukowców przed lub po uzyskaniu stopnia naukowego doktora w dowolnej dziedzinie nauki.

Realizacja projektów MSCA COFUND ma wzmacniać przepływ wiedzy i talentów w całej Europie oraz zachęcać naukowców spoza Europy do prowadzenia badań w instytucjach europejskich. Wspiera również zasadę interdyscyplinarności, wzmacnianie współpracy

z sektorem pozaakademickim oraz kreuje kulturę przedsiębiorczości, innowacji i otwartej nauki. Kluczowym elementem działania jest międzynarodowa mobilność naukowców³.

Z kolei MSCA Staff Exchanges to program umożliwiający międzynarodową oraz międzysektorową wymianę pracowników instytucji w ramach konsorcjum, zaangażowanych w badania naukowe i działania innowacyjne.

Granty MSCA SE mają na celu zbudowanie lub rozwinięcie współpracy przede wszystkim pomiędzy krajami członkowskimi UE i stowarzyszonymi z programem Horyzont Europa a krajami trzecimi (tzw. non-associated third countries/other third countries), jak również wsparcie współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy instytucjami z sektora akademickiego i poza akademickiego⁴.

Pytanie 6: Jakie mechanizmy będą stosowane do monitorowania i oceny efektów współpracy międzynarodowej w polskich projektach badawczych?

W przypadku programu Ministra pn. „Projekty Międzynarodowe Współfinansowane” (dalej „PMW”) monitorowanie i ocena efektów współpracy międzynarodowej w polskich projektach badawczych realizowanych przy współpracy z partnerami zagranicznymi przez jednostki zakwalifikowane do finansowania projektów w ramach podpisanych umów z MNiSW odbywa się poprzez raportowanie przez te jednostki poniesionych kosztów i zrealizowanych zadań. Beneficjenci składają corocznie raport, na podstawie którego Zespół doradczy Ministra rekomenduje, a Minister Nauki decyduje o kontynuacji finansowania projektu.

Beneficjenci składają również raporty wstępne końcowe po zakończeniu realizacji projektu, celem zwrotu kosztów niewykorzystanych na projekt oraz raporty końcowe, po otrzymaniu informacji od podmiotu zagranicznego o rozliczeniu i zamknięciu projektu, celem ostatecznego rozliczenia się z MNiSW z kosztów uznanych za kwalifikowalne i niekwalifikowalne przez podmiot zagraniczny współfinansujący projekt.

Każdy z raportów jest oceniany przez członka Zespołu doradczego do spraw finansowania międzynarodowej współpracy naukowej powołanego przez Ministra Nauki w zakresie:

- 1) zgodności zakresu wykonanych zadań z wnioskiem i umową;
- 2) wykorzystania środków z programu PMW zgodnie z wnioskiem i umową;
- 3) zasadności poniesionych kosztów w stosunku do zrealizowanych zadań;
- 4) uzyskanych w projekcie efektów lub rezultatów.

Ponadto Minister Nauki ma prawo na każdym etapie realizacji projektu do wstrzymania bądź przerwania finansowania projektu badawczego oraz do umarzania należności finansowych.

Natomiast efekty współpracy międzynarodowej w projektach finansowanych przez NCN podlegają monitorowaniu i ocenie w toku ogólnej oceny realizacji projektów badawczych i nie są ujmowane odrębnie. Ocena projektów zawierających komponenty międzynarodowe odbywa się na takich samych zasadach i wedle takich samych kryteriów jak w przypadku projektów nie zawierających takiej współpracy. Nadzór nad projektami obejmuje m.in.: ocenę raportów rocznych i końcowych z ich realizacji, weryfikację i rozpatrywanie wniosków o zmianę warunków określonych w umowach o realizację i finansowanie projektów badawczych, kontrolę w siedzibie jednostki naukowej przez wyznaczony przez Dyrektora Centrum zespół kontrolujący, monitorowanie wykonania przez jednostki realizujące projekty badawcze zewnętrznych audytów projektów, których wartość przekracza kwotę określoną przez Radę NCN (w zależności od edycji – 2 lub 3 mln zł)

³ <https://nawa.gov.pl/dzialania-marii-sklodowskiej-curie/marie-sklodowska-curie-cofund#cele-dzialania>

⁴ <https://nawa.gov.pl/dzialania-marii-sklodowskiej-curie/marie-sklodowska-curie-staff-exchanges#cele-dzialania>

i ich obowiązkowego dostarczenia do Centrum, uprawnienia Dyrektora do wstrzymania bądź przerwania finansowania projektu badawczego oraz do umarzania należności finansowych.

Pytanie 7: Czy są przewidziane dodatkowe fundusze lub granty dla polskich zespołów badawczych uczestniczących w międzynarodowych projektach naukowych?

Przedsięwzięcie Ministra pn. „Granty na Granty” zostało ustanowione, aby wspierać podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki w zwiększaniu efektywności ubiegania się o granty finansowane ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej na realizację projektów w ramach programów badawczych Unii Europejskiej, poprzez refundację kosztów poniesionych przez te podmioty na przygotowanie wysokiej jakości wniosku projektowego składanego na wezwanie konkursowe Komisji Europejskiej w ramach:

- Programu Badawczo-Szkoleniowego Euratom;
- Programu Ramowego Unii Europejskiej Horyzont Europa.

Natomiast w ramach konkursów realizowanych we współpracy wielostronnej (konkursy typu ERA-Net, Partnerstwa Europejskie i inne oparte na podobnym modelu) polscy naukowcy, którzy zdecydują się na koordynację prac międzynarodowego konsorcjum projektowego (minimum 3 zespoły z 3 różnych krajów, lub więcej, w przypadku niektórych konkursów) mają możliwość uzyskania dodatkowego budżetu w postaci zwiększonego limitu na wynagrodzenie kierownika projektu, a także zwiększonej puli środków na finansowanie wynagrodzeń dodatkowych dla członków zespołu badawczego oraz stypendiów i wynagrodzeń dla studentów i doktorantów.

(https://ncn.gov.pl/sites/default/files/pliki/uchwaly-rady/2024/uchwala24_2024-zal1.pdf)

Uczestnictwo w projektach międzynarodowych pozwala również polskim wnioskodawcom na zwiększenie limitu liczby projektów finansowanych przez NCN jednocześnie realizowanych przez kierownika i/lub wniosków pozostających w ocenie lub zakwalifikowanych do finansowania w konkursach ogłaszanych przez Narodowe Centrum Nauki (zwiększenie limitu z 2 do 3 projektów/wniosków w przypadku, gdy kierownik realizuje projekt międzynarodowy i/lub jest wskazany we wniosku pozostającym w ocenie lub zakwalifikowanym do finansowania w konkursie międzynarodowym).

(https://www.ncn.gov.pl/sites/default/files/pliki/uchwaly-rady/2024/uchwala23_2024-zal1.pdf, rozdział III)

NCN stale pozyskuje środki ze źródeł zewnętrznych na potrzeby polskich wnioskodawców i badaczy, uczestnicząc w szeregu inicjatyw gwarantujących dofinansowanie ze strony Unii Europejskiej (ERA-NET, Partnerstwa Europejskie, Marie Skłodowska-Curie Actions COFUND), a także z Funduszy Norweskich i EOG.

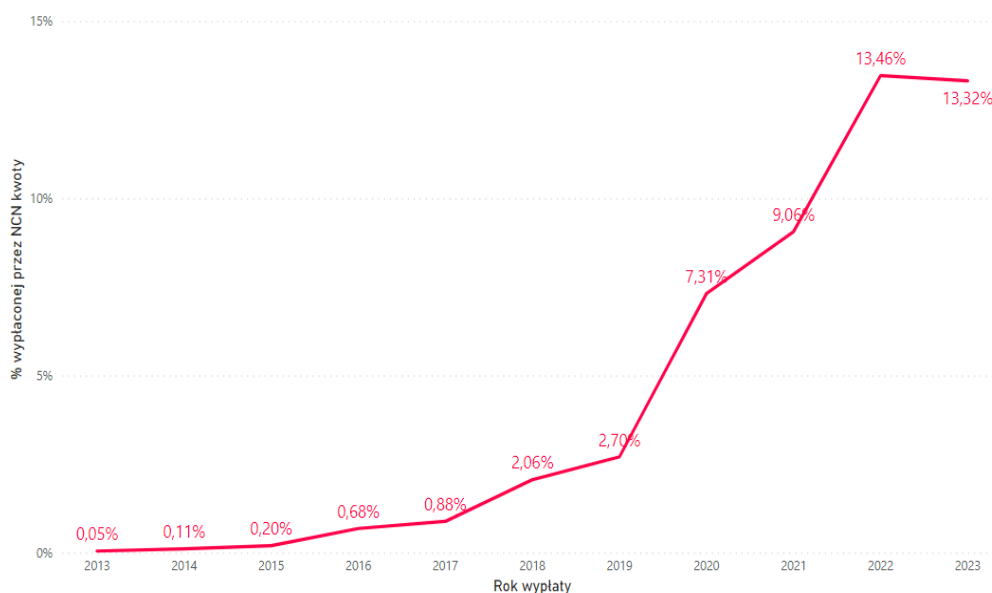
Analiza udziału środków wypłaconych na realizację projektów wyłonionych w konkursach międzynarodowych (zarówno dofinansowanych, jak i niedofinansowanych ze źródeł zewnętrznych) w danym roku w całkowitej kwocie przekazanej na finansowanie badań wskazuje, że od 2018 r. miały one zdecydowanie tendencję wzrostową, osiągając w 2022 r. 13,46%. W 2023 r. Centrum wypłaciło na ten cel zbliżoną kwotę, której udział wyniósł 13,32%. (Rys.1)

W latach 2011-2023 Centrum przyznało środki na realizację 6522 projektów badawczych zakładających współpracę międzynarodową (zarówno planowaną z inicjatywy samych badaczy, jak i w ramach programów uruchamianych we współpracy NCN z innymi agencjami), co stanowi 22% wszystkich zakwalifikowanych do finansowania wniosków. Ich udział w ogólnej puli finansowanych wniosków wzrastał stopniowo, wyraźnie od 2014 r.,

aby w roku 2020 osiągnąć udział 35% i ustabilizować się na zbliżonym poziomie na kolejne lata (2021-2023 – 34%). (Rys.2)

Najczęściej naukowcy pracujący w Polsce realizują projekty badawcze z grupami z Niemiec (ponad 12% spośród wszystkich projektów ze współpracą międzynarodową), Stanów Zjednoczonych Ameryki (ok. 12%), Wielkiej Brytanii (ok. 9%) oraz Francji (ponad 7%).

Rys.1. Udział procentowy kwot wypłacanych na badania realizowane w ramach programów międzynarodowych w całości wypłaconych przez NCN środków na finansowanie badań w latach 2013-2023

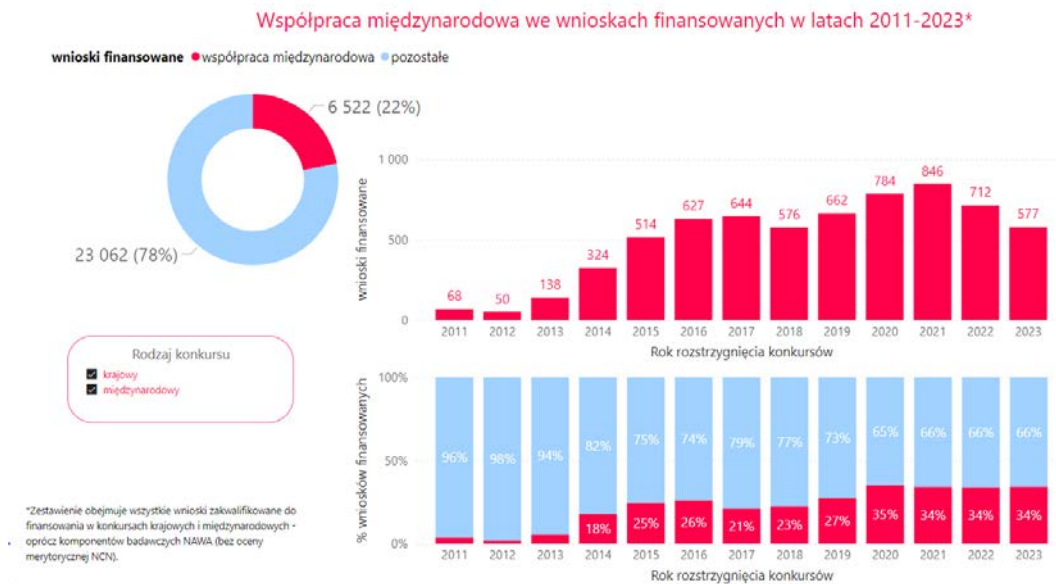

Zestawienie nie uwzględnia kwot wypłacanych w ramach konkursu HERA CE rozstrzygniętego w 2013 r.⁵

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

⁵ HERA to program międzynarodowy, w którym jednostką nadzorującą realizację projektów badawczych oraz wypłacającą beneficjentom środki finansowe była Irish Research Council (IRC). NCN przekazywało do IRC środki łącznie dla wszystkich zakwalifikowanych do finansowania projektów w ramach danej edycji konkursu.

Rys.2 Liczba i udział wniosków zakwalifikowanych do finansowania w konkursach umożliwiających nawiązanie współpracy międzynarodowej rozstrzygniętych w latach 2011- 2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Z wyrazami szacunku
 Z upoważnienia Ministra Nauki
 Andrzej Szeptycki
 Podsekretarz Stanu
 / – podpisano cyfrowo/

Do wiadomości:
 Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

telefon: +48 22 52 92 718
 adres e-mail: kancelaria@mnisw.gov.pl
gov.pl/nauka

ul. Wspólna 1/3
 00-529 Warszawa